

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΧΗΜΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Έρευνα στις επιχειρήσεις

για την πρόβλεψη των μεταβολών στα περιφερειακά παραγωγικά συστήματα και τις τοπικές αγορές εργασίας

ΙΟΒΕ – ΕΒΕΟ / ΕΜΠ

Σεμινάρια Ερμούπολης 2012

Ομάδα για την Τεχνολογική, Οικονομική και Στρατηγική Ανάλυση της Κοινωνίας της Πληροφορίας (ΕΒΕΟ/ ΕΜΠ)

Άγγελος Τσακανίκας,
Διευθυντής Έρευνας ΙΟΒΕ, Επίκουρος
Καθηγητής ΕΜΠ

Το σημερινό περιβάλλον της κρίσης : Το ελληνικό παραγωγικό / επιχειρηματικό σύστημα δέχεται πολλαπλές πιέσεις

- Οξύτατη Κρίση δημόσιων οικονομικών → ύφεση, μειωμένη ζήτηση, πρόβλημα ρευστότητας, κλείσιμο επιχειρήσεων, ανεργία
- Πρόβλημα Ανταγωνιστικότητας: Επιδείνωση της θέσης της ελληνικής οικονομίας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας (υποχώρηση της ανταγωνιστικής θέσης)
 - Διπλή ανταγωνιστική πίεση στις ελληνικές επιχειρήσεις
 - Από φθηνούς παραγωγούς (επιχειρήσεις από «χώρες χαμηλού κόστους εργασίας»)
 - Από ποιοτικούς και διαφοροποιημένους παραγωγούς (επιχειρήσεις από χώρες υψηλών τεχνολογικών/ παραγωγικών δυνατοτήτων).

Κεντρικό ερώτημα σήμερα

- Πώς εν μέσω της απαραίτητης δημοσιονομικής προσαρμογής και απαιτούμενης μακροοικονομικής διαχείρισής της θα τεθούν οι προϋποθέσεις για την επανεκκίνηση της αναπτυξιακής δυναμικής της οικονομίας;
- Αναζητούμε ποιοτική ανάπτυξη με επίκεντρο τη γνώση, την τεχνολογία, την καινοτομία, με μοχλό την επιχειρηματικότητα εντάσεως γνώσης και με την υποστήριξη ενός ευφυούς και αποτελεσματικού αναπτυξιακού κράτους
- Καθοριστικός ο ρόλος του επιχειρηματικού τομέα:
 - ανταγωνιστικές επιχειρήσεις με ισχυρό ανθρώπινο κεφάλαιο βιώσιμες (ακόμα και σε δύσκολες συνθήκες ρευστότητας), διεθνώς ανταγωνιστικές
 - Τομείς και κλάδοι με στρατηγικό πλεονέκτημα

Τι παράγουμε σήμερα / τι μπορούμε να παράξουμε μεσοπρόθεσμα, συμμετέχοντας στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας λίγο περισσότερο ως παραγωγοί και λίγο λιγότερο ως καταναλωτές

Ελλάδα: ανταγωνιστικές επιχειρήσεις με ισχυρό ανθρώπινο κεφάλαιο

- Στο νέο αναπτυξιακό πρότυπο ο ρόλος του επιχειρηματικού τομέα είναι καθοριστικός:
 - Χρειαζόμαστε ελληνικές επιχειρήσεις βιώσιμες (ακόμα και σε δύσκολες συνθήκες ρευστότητας), διεθνώς ανταγωνιστικές
 - Συμβολή στο σχεδιασμό κατάλληλων παρεμβάσεων σε επίπεδο δημόσιων πολιτικών αλλά κυρίως σε επίπεδο επιχειρηματικών στρατηγικών και πολιτικών που υποστηρίζουν / επηρεάζουν τις επερχόμενες αλλαγές
 - Συμβολή σε έναν ουσιαστικό δημόσιο λόγο και όχι απλώς σε καταγγελτικές θέσεις: φυγή προς τα εμπρός

Ένα από τα μεθοδολογικά εργαλεία: Έρευνα πεδίου στις 2000 μεγαλύτερες επιχειρήσεις της χώρας (υλοποίηση: Public Issue)

- Στόχος: Η ανάδειξη της στρατηγικής ταυτότητας των μεγάλων επιχειρήσεων της χώρας - σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο - σε όρους οικονομικών επιδόσεων, τεχνολογίας, καινοτομίας και ανθρώπινου δυναμικού
- Ερωτώμενος: Γενικός Διευθυντής / Διευθύνων Σύμβουλος
- Χρονικό διάστημα: 30/3/2011 με 5/7/2011
 - Βηματική προσέγγιση: οι 2000 μεγαλύτερες, στη συνέχεια οι επόμενες κ.ο.κ (~4200 κλήσεις)
- Σύνολο απαντήσεων: 2025

Απασχολούν πάνω από 317.000 άτομα
Μέσος αριθμός εργαζομένων: 140 άτομα
Συνολικός τζίρος 2009: 68 δισεκ. €

Δείγμα ανά περιφέρεια

Περιφέρειες	Απαντήσεις	%
Αττική	715	35,3%
Κεντρική Μακεδονία	270	13,3%
Θεσσαλία	155	7,7%
Κρήτη	144	7,1%
Αν Μακεδονία & Θράκη	127	6,3%
Δυτική Ελλάδα	122	6,0%
Στερεά Ελλάδα	110	5,4%
Πελοπόννησος	98	4,8%
Νότιο Αιγαίο	92	4,5%
Ήπειρος	61	3,0%
Δυτική Μακεδονία	54	2,7%
Ιόνια Νησιά	45	2,2%
Βόρειο Αιγαίο	32	1,6%
Σύνολο	2025	100,0%

Προφίλ επιχειρήσεων ΤΠΕ

	Αριθμός επιχειρήσεων	%
ICT Manufacturing	10	7,6
ICT Trade	76	52,8
Telecommunicat ions	4	2,8
ICT Informatics (72)	53	36,8

- ✓ Πάνω από τις μισές επιχειρήσεις ΤΠΕ δραστηριοποιούνται στο εμπόριο
- ✓ Δύο στις τρεις επιχειρήσεις ΤΠΕ εδρεύουν στην Αθήνη (ΣΔ: 35,3%)

Σύνολο

144

100,0

Τα 2/3 των επιχειρήσεων απασχολούν λιγότερα από 49 άτομα

	Επιχειρήσεις ΤΠΕ		Σύνολο Δείγματος	
	Επιχειρήσεις	%	Επιχειρήσεις	%
1-10 άτομα	17	11,8	248	12,2
11-49 άτομα	81	56,2	849	41,9
50-249 άτομα	36	25,0	713	35,2
Πάνω από 250 άτομα	10	6,9	215	10,6
Σύνολο	144	100,0	2025	100

Κύρια αποτελέσματα δείγματος

Επιχειρήσεων ΤΠΕ
(144 επιχειρήσεις)

Οικονομικά αποτελέσματα

Αύξηση κερδών το 2010/2009

- ✓ 70% των επιχειρήσεων δηλώνει πραγματοποίησε κέρδη το 2010

Πιο αρνητικές προοπτικές το 2011 με περαιτέρω μείωση πωλήσεων

❖ Μείωση πωλήσεων για το 2010

❖ Περαιτέρω μείωση πωλήσεων κατά το 2011

- ✓ 62% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι θα κλείσει με μείωση πωλήσεων
- ✓ 11% αναμένει αύξηση

Εξαγωγές

Μεγάλα ακόμα περιθώρια ανάπτυξης

Μετριοπαθείς προβλέψεις για τις εξαγωγές (2011)

❖ Το 42% των επιχειρήσεων εξαγουν (~30% των μεταποιητικών) (ΣΔ: 45% εξαγουν-το 70% των μεταποιητικών)

❖ Το 33% των εξαγωγικών επιχειρήσεων αναμένουν αύξηση εξαγωγών (ΣΔ: 54% εξαγωγικών)

Καινοτομικές επιδόσεις

Καινοτομία προϊόντος

- ❖ Το 63%, σχεδόν 2 στις 3 παρήγαγαν καινοτομικά προϊόντα την τελευταία διετία (**ΣΔ:48%**)
- ✓ Κυρίως όμως καινοτομία που είναι νέα για την ελληνική αγορά (43%) ή νέα για την επιχείρηση (41%)
- ✓ 16% καινοτομία νέα για την παγκόσμια αγορά

Καινοτομία διαδικασίας

- ❖ Το 27% έχει εισάγει καινοτομίες που αφορούν διαδικασίες
- ✓ κυρίως εισαγωγή ΤΠΕ (53%) και μεθόδους παραγωγής (26%)

Οργανωσιακή καινοτομία

- ❖ 45% των επιχειρήσεων (**ΣΔ:38%**)
- ✓ κυρίως σε μεθόδους πώλησης και αναβάθμισης υπηρεσιών after sales (31%)

Επίπεδο οργάνωσης

Τεχνολογικές Ικανότητες

- ❖ Ταχεία ανταπόκριση σε μεταβολές της ζήτησης (70% των επιχειρήσεων)
- ❖ Πιο δύσκολη η παραγωγή διαφορετικών προϊόντων
 - ✓ Περισσότερες από τις μισές έχουν ευελιξία παραγωγής διαφορετικών προϊόντων (52%)
- ❖ Αρκετά καλό υπόβαθρο παραγωγικής τεχνολογίας
 - ✓ Δύο στις τρεις βελτιώνουν σημαντικά την τεχνολογία τους, όμως αυτό φαίνεται να γίνεται με την τεχνολογία ως εμπόρευμα: έτοιμη από το εξωτερικό

Παραγωγή γνώσης

- ❖ Δραστήριες σε E&A
 - ✓ Το 56% των επιχειρήσεων δηλώνουν ότι διεξάγουν κάποια E&A, ενώ το 49% διαθέτει δομημένο τμήμα εσωτερικών μελετών ή/και E&A (ΣΔ:32%)
 - ✓ Βασικές πηγές γνώσης στις περισσότερες επιχειρήσεις: πελάτες (60%) και προμηθευτές 37%
 - ✓ Το 30% των επιχειρήσεων συμμετέχει σε συνέδρια και εκθέσεις ενώ **μια στις δυο** επιχειρήσεις έχει συνδρομή σε Επιστημονικά περιοδικά και τεχνικές εκδόσεις
- ❖ Μεγαλύτερη συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα, συνεργασία με συμβούλους, με Πανεπιστήμια σε σχέση με το συνολικό δείγμα κλπ

Επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού

Απασχόληση

❖ Το 37% των επιχ. αντιμετωπίζει δυσκολίες στην εύρεση κατάλληλων υποψηφίων (ΣΔ: 37%)

✓ Κυρίως επειδή οι υποψήφιοι δεν πληρούν τις προδιαγραφές της θέσης

❖ Το 33% αντιμετωπίζει ελλείψεις δεξιοτήτων και στο υφιστάμενο προσωπικό. (ΣΔ: 36%)

❖ Βασικές υστερήσεις σε:

✓ Ανάπτυξη πρωτοβουλιών και ανάληψη ρίσκου (70%)

✓ Ικανότητες οργάνωσης και διοίκησης (63%)

✓ Διαχείριση τεχνολογίας και καινοτομίας (67%)

✓ Τεχνικές γνώσεις που απαιτούνται για τη συγκεκριμένη εργασία (63%)

Πολιτική ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού

❖ Το 87% των επιχειρήσεων εφαρμόζουν προγράμματα εκπαίδευσης (ΣΔ: 75%)

✓ Κυρίως προγράμματα χρηματοδότησης σεμιναρίων εκτός επιχείρησης αλλά και προγράμματα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης,

Άρα δεν λείπουν μόνο άυλες δεξιότητες (soft skills), αλλά και πραγματικές τεχνικές γνώσεις που σχετίζονται με το περιεχόμενο της θέσης εργασίας

Έκθεση σε χαρακτηριστικά της κρίσης: κοινά προβλήματα στους περισσότερους κλάδους

Έλλειψη ρευστότητας

Επειδή οι προμηθευτές/ πελάτες αντιμετωπίζουν πρόβλημα ρευστότητας (47%) (ΣΔ:48%)

Επειδή οι τράπεζες δεν εγκρίνουν νέα δάνεια (39%) (ΣΔ:38%)

Επειδή έχουν περιοριστεί οι εργασίες από το βασικό πελάτη (27%) (ΣΔ:29%)

Πίεση από προμηθευτές του εξωτερικού για αμεσότερες πληρωμές (25%) (ΣΔ:22%)

Πίεση από ανταγωνιστές που εστιάζουν στο κόστος (22%) (ΣΔ:26%)

Αντίδραση στην Κρίση: από πρόσφατα έως στο επόμενο 12-μηνο

Τρόποι αντιμετώπισης

Συγκράτηση / μείωση τακτικών αποδοχών προσωπικού (65%) (ΣΔ: 60%)

Προσαρμογή χρόνου εργασίας (43%) (ΣΔ:37%)

Μείωση τιμών (52%) (ΣΔ:43%)

Μείωση αριθμού απασχολούμενων (43%) (ΣΔ:36%)

Μείωση της παραγωγής ή της δραστηριότητας (22%) (ΣΔ:28%)

Περιοχές σε πριμ και επιδόματα παραγωγικότητας (52%) (ΣΔ:42%)

Περιοχή έμμεσων παροχών προς τους εργαζόμενους (46%) (ΣΔ:37%)

Τυπολογίες επιχειρηματικών συμπεριφορών

στις Επιχειρήσεις ΤΠΕ

Ταξινόμηση : Οικονομικές επιδόσεις

Τυπολογία	Κατηγορία Α: οι «εδραιωμένες»	Κατηγορία Β: οι «σε κρίση» (μικτές τάσεις)	Κατηγορία Γ: Οι «προβληματικές»
Ταυτότητα	<p>✓ Κέρδη 2010/2011 και αύξηση των πωλήσεων το 2011/2010:</p> <p><u>34 επιχειρήσεις</u> <u>(24% του δείγματος)</u></p>	<p>✓ B1: κέρδη 2010 ή/και 2011, αλλά μείωση πωλήσεων (19,7%)</p> <p>✓ B2: κέρδη το 2010, (32,3%,):</p> <p><u>89 επιχειρήσεις</u> <u>(62 % του δείγματος)</u></p>	<p>✓ Ζημιές το 2010 και 2011:</p> <p><u>21 επιχειρήσεις</u> <u>(14% του δείγματος)</u></p>
Διαφορές	<p>✓ 49% εξαγωγικές</p> <p>✓ 21% αύξηση εξαγωγών 2011</p> <p>✓ 24% πρόβλημα τραπεζικής χρηματοδότησης,</p> <p>✓ 26% ρευστότητα πελατών/προμηθευτών</p> <p>✓ 80% στρατηγική διείσδυσης σε νέες αγορές με τα ίδια προϊόντα</p>	<p>✓ 41% εξαγωγικές</p> <p>✓ 12% αύξηση εξαγωγών 2011</p> <p>✓ 37% πρόβλημα τραπεζικής χρηματοδότησης,</p> <p>✓ 51% ρευστότητα πελατών/προμηθευτών</p> <p>✓ 51% στρατηγική διείσδυσης σε νέες αγορές</p>	<p>✓ 40% εξαγωγικές</p> <p>✓ 10% αύξηση εξαγωγών 2011</p> <p>✓ 71% πρόβλημα τραπεζικής χρηματοδότησης</p> <p>✓ 65% ρευστότητα πελατών/προμηθευτών</p> <p>✓ 43% στρατηγική διείσδυσης σε νέες αγορές</p>

Ταξινόμηση : Τεχνολογικές επιδόσεις & Καινοτομία

Τυπολογία	Κατηγορία Α: οι «υψηλής έντασης καινοτομίας»	Κατηγορία Β: οι «μέτριας έντασης καινοτομίας»	Κατηγορία Γ: οι «χαμηλής έντασης καινοτομίας»
Ταυτότητα	✓ Καινοτομία προϊόντος & καινοτομία διαδικασίας: <u>23 επιχειρήσεις</u> <u>(33% του δείγματος)</u>	<u>78 επιχειρήσεις</u> <u>(54% του δείγματος)</u>	Κανένα είδος καινοτομίας <u>33 επιχειρήσεις</u> <u>(23% του δείγματος)</u>
Διαφορές	✓ 66% στρατηγική διείσδυσης σε νέες αγορές με τα ίδια προϊόντα ✓ 76% αύξηση πωλήσεων με νέα προϊόντα ✓ 73% πιστοποιημένο σύστημα ποιότητας ✓ 19% θα αυξηθούν οι πωλήσεις το 2011 ✓ 38% θα αυξηθούν εξαγωγές 2011 ✓ 73% in house R&D	✓ 58% στρατηγική διείσδυσης σε νέες αγορές με τα ίδια προϊόντα ✓ 64% αύξηση πωλήσεων με νέα προϊόντα ✓ 53% πιστοποιημένο σύστημα ποιότητας ✓ 9% θα αυξηθούν οι πωλήσεις το 2011 ✓ 35% θα αυξηθούν εξαγωγές 2011 ✓ 58% in house R&D	✓ 42% στρατηγική διείσδυσης σε νέες αγορές με τα ίδια προϊόντα ✓ 48% αύξηση πωλήσεων με νέα προϊόντα ✓ 48% πιστοποιημένο σύστημα ποιότητας ✓ 12% θα αυξηθούν οι πωλήσεις το 2011 ✓ 17% θα αυξηθούν εξαγωγές 2011 ✓ 33% in house R&D

Τυπολογία	Κατηγορία Α: οι «Υψηλής έντασης εκπαίδευσης»	Κατηγορία Β: οι «Μεσαίας έντασης εκπαίδευσης»	Κατηγορία Γ: οι «Χαμηλής έντασης εκπαίδευσης»
Ταυτότητα	✓ Εφαρμογή όλων των μορφών εκπαίδευσης: <u>59 επιχειρήσεις (41%)</u>	✓ Κυρίως άτυπες μορφές εκπαίδευσης: <u>65 επιχειρ (45%)</u>	✓ Κανένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα <u>20 επιχειρήσεις (14%)</u>
Διαφορές	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 84% θεσμοθετημένες διαδικασίες αξιολόγησης ανθρ δυν. ✓ 82% σύνδεση μισθών με παραγωγικότητα ✓ 53% ευελιξία παραγωγής διαφορετικών προϊόντων ✓ 67% νέα καινοτομικά προϊόντα- 64% νέα για την ελληνική αγορά προϊόντα ✓ 32% καινοτομία διαδικασίας ✓ 52% καινοτομία εμπορίας 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 68% θεσμοθετημένες διαδικασίες αξιολόγησης ανθρ δυν. ✓ 52% σύνδεση μισθών με παραγωγικότητα ✓ 56% ευελιξία παραγωγής διαφορετικών προϊόντων ✓ 62% νέα καινοτομικά προϊόντα-49% νέα για την ελληνική αγορά ✓ 23% καινοτομία διαδικασίας ✓ 38% καινοτομία εμπορίας 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ 30% θεσμοθετημένες διαδικασίες αξιολόγησης ανθρ δυν. ✓ 45% σύνδεση μισθών με παραγωγικότητα 37% ευελιξία παραγωγής διαφορετικών προϊόντων ✓ 50% νέα καινοτομικά προϊόντα-56% νέα για την ελληνική αγορά ✓ 20% καινοτομία διαδικασίας ✓ 35% καινοτομία εμπορίας

Οι «άριστες» (AAA!!): 6 επιχειρήσεις

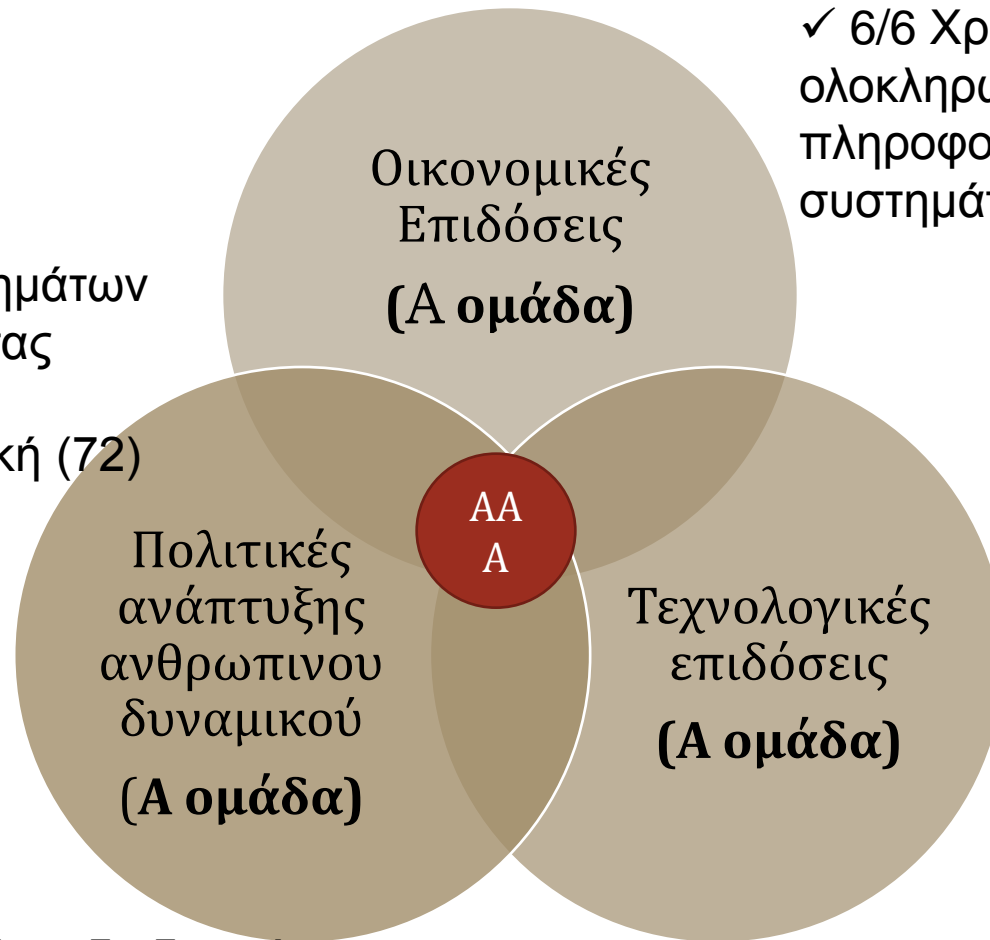
✓ 5/6 από Αττική

✓ 5/6 χρήση συστημάτων διαχείρισης ποιότητας

✓ 4/6 από Πληροφορική (72)

✓ 6/6 Θεσμοθετημένες διαδικασίες αξιολόγησης προσωπικού

✓ 6/6 Χρήση ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων

✓ μέσος όρος προσωπικού 170 άτομα (διάμεσος 19)

Διαφοροποιήσεις στην τυπολογία των ΤΠΕ σε σχέση με το σύνολο

- Περισσότερες αναλογικά άριστες (AAA) σε σχέση με το συνολικό δείγμα
- Ελαφρώς χειρότερες σε οικονομικές επιδόσεις, αλλά και λιγότερες «προβληματικές»
- Κοινή καινοτομική συμπεριφορά
- Προοπτικές σε εκπαίδευση
 - Αναλογικά λιγότερες χαμηλής έντασης εκπαίδευσης

Συμπερασματικά...

Συμπερασματικά...

- Καθοριστική η κρίση για τη στρατηγική ταυτότητα των μεγαλύτερων επιχειρήσεων τη χώρας
- Ασφυκτικές πιέσεις από μειωμένη εγχώρια ζήτηση, πιστωτική στενότητα, έλλειψη ρευστότητας στην αλυσίδα αξίας τους
- Συρρίκνωση οικονομικών αποτελεσμάτων που απειλεί τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων
- Αβεβαιότητες που εντείνονται, αντί να αμβλύνονται
 - Αποτέλεσμα: επιδείνωση επενδυτικού κλίματος, προσπάθειες για μείωση λειτουργικού κόστους

Συμπερασματικά...

- Οι επιχειρήσεις εντείνουν την προσπάθεια στήριξης των εσόδων μέσω των εξαγωγών

Όμως: η εξωστρέφεια δεν είναι εύκολη

- Απαιτείται γνώση των αγορών, ποιότητα, ευελιξία, τεχνολογικές ικανότητες και ισχυρό ανθρώπινο κεφάλαιο
- Χρειάζονται επενδύσεις σε τεχνολογία, σύγχρονο εξοπλισμό και «δύσκολη» καινοτομία
- Συνέργειες με άλλες επιχειρήσεις συμπληρωματικών ή συναφών κλάδων για οικονομίες κλίμακας
 - Νησίδες αγοράς σε παγκόσμιο επίπεδο

Η ποσοτική ενίσχυση της «κατηγορίας Α» θα καθορίσει τη συνολική ταυτότητα του επιχειρηματικού συστήματος

- Προϋποθέσεις:
 - Ανάκτηση επιπέδων ρευστότητας που να διευκολύνουν την επιχειρηματική δραστηριότητα
 - Επανακεφαλαιοποίηση τραπεζών
 - Ανάκτηση λειτουργιών Δημόσιας Διοίκησης
 - Φορολογική σταθερότητα!
 - Συντονισμός πολιτικών: παραγωγή μεσοπρόθεσμης πολιτικής με στρατηγική κατεύθυνση και όχι πολιτικής «δόσης»

Κρίσιμοι τεχνολογικοί τομείς

- Τεχνολογίες Cloud Computing,
- Εφαρμογές για κινητά τηλέφωνα, εφαρμογές e-commerce, e-payments
- Έξυπνα δίκτυα (smart grids) και εφαρμογές στην Ενέργεια, στην Υγεία, στις μεταφορές,
- Εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης,
- Telemonitoring
- Ανάπτυξη multimedia content (πολυμεσικό περιεχόμενο)
- Service outsourcing
- IT security

Εξειδίκευση και πιστοποιημένες υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών

Όροι και προϋποθέσεις για ανάπτυξη

- Ανάδειξη του «οριζόντιου» ρόλου των τεχνολογιών ΤΠΕ στους άλλους κλάδους της οικονομίας
 - Ανάπτυξη μεθοδολογίας μέτρησης αποτελεσματικότητας ΤΠΕ στις επιχειρήσεις για την προώθηση επενδύσεων σε ΤΠΕ
- Ανάπτυξη διακλαδικών συνεργασιών
 - Συνεργασιών των μεγάλων επιχειρήσεων με μικρές επιχειρήσεις έντασης γνώσης/start-ups, κλπ.,
- Ενίσχυση των επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη
- Δημιουργία «βιομηχανικών συστάδων» (industrial clustering)
- Αξιοποίηση των υφιστάμενων χρηματοδοτικών εργαλείων
 - Ευρωπαϊκό σύστημα επιχορηγήσεων της έρευνας, ΕΣΠΑ κλπ

Όροι και προϋποθέσεις για ανάπτυξη

- Καλλιέργεια επιχειρηματικών ικανοτήτων, για την προώθηση της επιχειρηματικότητας
 - εκπόνηση διπλωματικών εργασιών σε επιχειρήσεις
 - ενίσχυση του θεσμού της «Πρακτικής Άσκησης»,
 - διευκόλυνση της μετακίνησης των ερευνητών στις επιχειρήσεις, για ένα κάποιο διάστημα της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους.

Όροι και προϋποθέσεις για ανάπτυξη

- Εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου
 - Βελτίωση επενδυτικού περιβάλλοντος: Απλοποίηση των διαδικασιών συναλλαγής του κράτους με τις επιχειρήσεις και της ενίσχυσης της αξιοπιστίας της διοίκησης στην εφαρμογή του νόμου
- Ενίσχυση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και ιδιαίτερα των αυτοματοποιημένων συναλλαγών στο μοντέλο «one-stop-shop»,
- Αποκατάσταση του ρόλου του κράτους «ως αγοραστή»
- Διαμόρφωση πενταετούς διάρκειας επενδυτικών προγραμμάτων στις τεχνολογίες ΤΠΕ στις επιχειρήσεις και δημόσιους φορείς
- Αναζήτηση νέων τρόπων ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων έργων, που να διορθώνουν το σημερινό αναποτελεσματικό και χρονοβόρο πλαίσιο διαγωνισμών
 - Αξιοποίηση εμπειρίας άλλων χωρών της ΕΕ, και της ευρωπαϊκής επιτροπής πχ προώθηση σύγχρονων μορφές συνεργασίας μεταξύ του δημοσίου και των επιχειρήσεων (public private partnership),